

Vertoning van de merkwaardige zons-verduistering ofte groote zon-eclips, die wezen zal den 13 mey 1733 hoe deselve zig boven de stad Amsterdam en andere omleggende steden zal vertonen, alles op een nieuwe en uytvoerige wyse uytgewerkt na de beroemde astronomise tafels van de hr. De la Hire nevens eene nette aanwysing op deze wereld kaart waer en hoe verre deze verduystering zal kunnen gezien worden

<https://hdl.handle.net/1874/356869>

GENERALE AANWYZING

Op de Wereld Kaart, hoe verre zig de Verduistering op den Aardkloot zal vertoonen.

Op deze nevensgaande Aardkloot, zyn alle Landen, en Plaatsen, daar deze Verduistering zal kunnen gezien worden, in Schaduw Vertoont, en met een Duijtere Vlek afgebeeld.

De donkere Weg met de Letteren W. N. T. afgebeeld, wyft aan waar de Zon geheel zal verduisteren; want de Middelpunts duifternis op den Aardkloot zal vallen, om dat de Maans breedte 48 m. 3 sec. minder is dan de Maans vercheenzigt in de zigteinder 61. 13.

W. is de plaats alwaar de Zon's morgens ten 4 uren 38 m. geheel verduistert zal opkoomen; leggende op 46 gr. 19 m. Noorder Aspunts hoogte, en 201 Gr. 25 m. lengte, gevallende in het onbekende Noorder America.

Van daar zal deefe Middelpunts Duifternis loopen met een coers van O ten Noorden, bezuiden de straat *Anian* en *Buttons Bay* tot de plaats N. leggende op 74 gr. 46 m. Noorder breete, en 265 gr. 8 m. lengte. Alwaar men de Zonne's voormiddags ten 9 uren 45 m. geheel zal zien verduistern.

Van daar zal deefe Middelpunts schaduw loopen met dezeve coers, over het Noordelykfte van de straat *David*, bezuiden Yland, Jan Mayen Eyland, benoorden Stokholm, Copenhagen, Riga, Reval, Coningsbergen, Straalfont, en tusschen Dronthem en Bergen door; en verder over Noorwegen, en een gedeelte van Sweeden, tot in Rusland, omtrent de Stad Nicola; alwaar men de Zonne's avonds ten 8 uren 35 m. geheel verduistert zal zien ondergaan; welke Plaats T is gelegen op 61 gr. 52 m. Noorder Pools hoogte, en 54 gr. 47 m. lengte.

Ten Zuiden zal men de Zon ten uitersten zien verduistern, daar de schaduw op den Aardkloot eindigt, als met de letteren, Z. R. I. word aangetoont. De Plaats Z is gelegen op 8 gr. 10 m. Noorder breete, en 225 gr. 42 m. lengte, alwaar de Randen van Zon en Maan malanderen raaken, 's morgens ten 6 uren 45 m.

Van daar zal deefe Uiterste Raaking loopen met de bovengenoemde Coers, over California, Hispania, Granada, Florida, Virginia, tot de Plaats R. leggende op 34 gr. 43 m. Noorder breete, en 295 gr. 45 m. lengte, alwaar de Randen van Zon en Maan elkanter zullen raken, voormiddags ten 11 uren 46 m.

Voorder zal ze ten uitersten gezien worden omtrent Canaria, Tennerifa, Fortunato, over Barbarien, tot in Numidie; alwaar ter Plaats I. leggende op 25 gr. 48 m. en 18 gr. 53 m. lengte, de Randen zullen raken met de Zons ondergang 's avonds ten 6 uren 37 m.

Ten Noorden word deze verduistering met de zigteinder (afgebeeld met S. → 70 ° ↖ L. m. V.) afgeceeden.

Ter Plaats S. zal de Zon met het einde der verduistering 's morgens ten 4 uren 49 m. opkoomen; leggende op 42 gr. 11 m. N. breete, en 181 gr. 26 m. lengte.

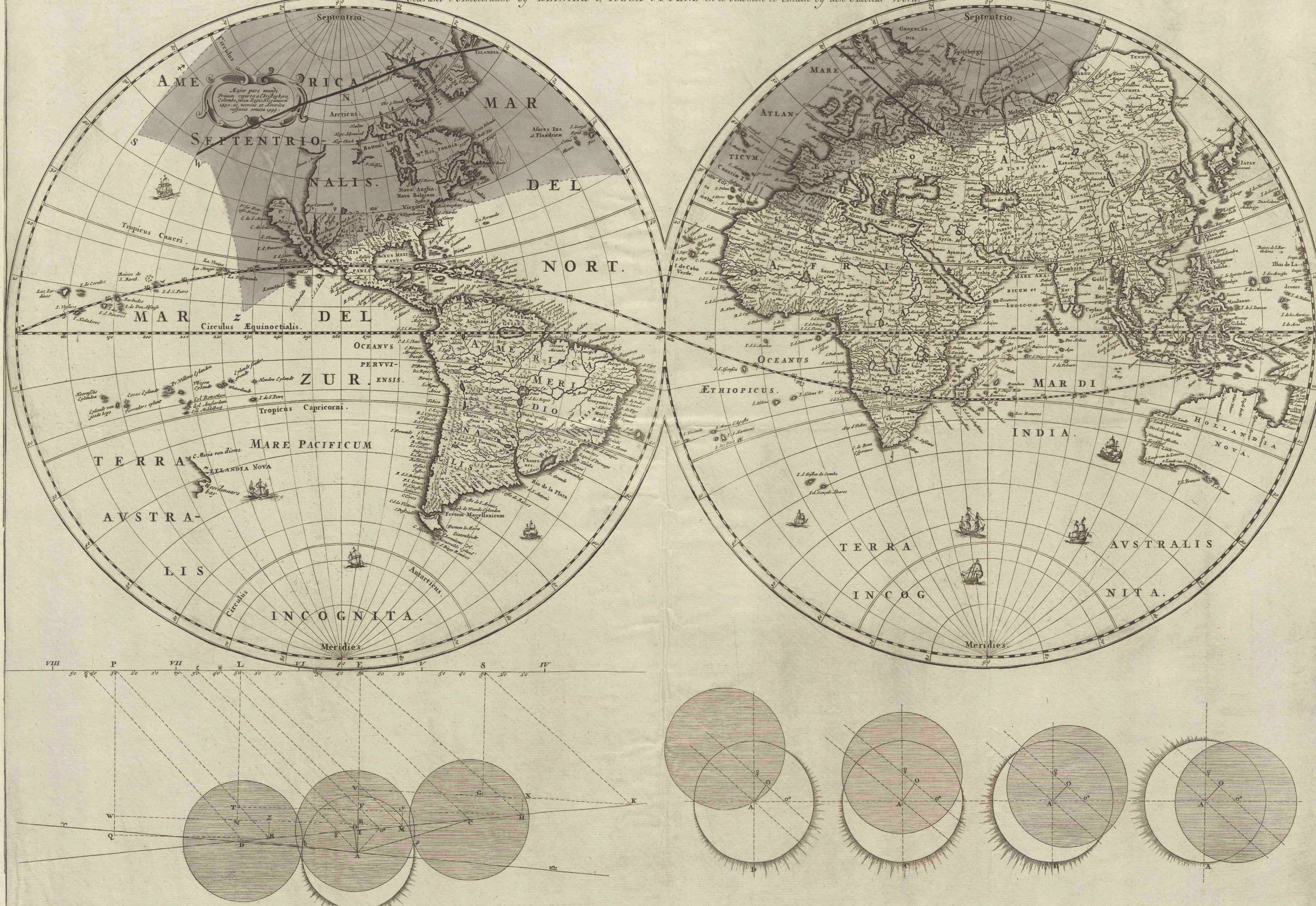
De Plaats L. leggende op 69 gr. 8 m. N. breete, en 147 gr. 34 m. lengte, zal de Zon 's morgens na haar tyd ten 1 uur 54 m. met 9; duym over de Zuidzyde verduistert opkoomen.

Ter Plaats V. leggende op 58 gr. 57 m. N. breete, en 62 gr. 57 m. lengte, zal de Zon 's avonds met het begin der verduistering ten 8 uren 15 m. ondergaan.

Voorts is te letten, dat alle Plaatsen die benoorden de zwarte Linie W. N. T. leggen, de Zon over de Zuidzyde zullen zien verduistern, als Groenland, Spitsbergen, het Noordelykfte van de Straat Davids; en in tegendeel bezuiden de zwarte Linie, zal men de Zon over de Noordzyde zien verduistern op deefe navolgende Plaatsen.

Buttons Bay de Zon half verduistert omtrent den middag.
Straat Hudson de Zon ruim half verd. een uur na middag.
Corvo en *Floris* de Zon 1 duim verd. 3 uren na middag.
Canaria de Zon een duim verd. 4 uren na den middag.
Hamburg de Zon 1 duim verduistert 's av. ten 7 uren 20 m.
Copenbagen de Zon 1 duim verduistert 's av. ten 7 uren 24 m.
Emden de Zon 10 duim ruim verduistert 6 uren 54 m.
Breemen de Zon 11 duim verduistert 7 uren 0 m.
Groningen de Zon 10 duim ruim verduistert 6 uren 53 m.
Berlyn de Zon 11 duim verduistert 7 uren 33 m.
Leipzig de Zon naby 11 duim verduistert 7 uren 30 m.
Francker de Zon ruim 10 duim verduistert 6 uren 51 m.
Neurenberg de Zon 10 duim verduistert 7 uren 28 m.
Augsburg de Zon 9; duim verduistert 7 uren 30 m.
Wenen de Zon 7 d. verd. met den onderg. te 7 uren 30 m.
Petersburg met de Zons ondergang ten 8 uren 20 m. nog 9 duim verduistert.

VERTONING VAN DE MERKWAARDIGE ZONS-VERDUISTERING OFTE GROOTE ZON-ECLIPS. die wezen zal DEN 33 MEY 1733 hoe deselve zig boven de STAD AMSTERDAM en andere omleggende STEDEN zal VERTONEN. alles op een nieuwe en wytroevige wyse uytgewerkt na de Beroemde Astronomijse tafels van de H^e DE LA HIRE nevens eene Nette Aanwyzing op deze WERELD KAART waar en hoe verre deze Verduistering zal kunnen gezien worden, door SIMON PANSER leermeester in de Wiskunst en Navigatie te Emden Gedrukt te Amsterdam by REINIER & IOSUA OTTENS en te bekomen te Emden by den Aucteur woon:

MEETKUNSTIGE VERTOONING,

Hoe de Verduistering te Amsterdam zal gezien worden, in Grootheit, Begin, Midden, en Einde.

In de eerste Afbeelding, is de Linie v. A. de Zons, en P. L. E. S. de ware Maans weg, zooals die uit het Aardkloots Middelpunt word gezien. E. A. de ware Maans breedte ter tyd der ware Middelpunts verduistering, zynde 's avonds ten 5 uren 29 m. 32 sec.; op welke tyd de Maans Centrum faat in E, en die van de Zonne in A. De plaats S. L. P. zyn op drie bezondere tyden genoomen; te weeten S, een uur voor, en L. P. een en twee uren na de Middelpunts Verduistering. Uit welke Plaatsen de Maan door het Vercheenzigt zoo veel lager gezien, als in K. H. M. R. zoo is SK: EH: LM: PR: het vercheenzigt in Topboog, en KG: HF: MN: RQ: vercheenzigt in lengte: SG: EF: LN: PQ: in breedte, welke reghthoekig op de ware Maans weg getrokken zyn; en de lengten evenwydig dezelve.

Door de punten K. H. M. R. een Lyn getrokken, zoo is deefe de zienlyke Maans weg; en KH: HM: MR: de zienlyke Mane winst in een uur.

Uyt A het Middelpunt der Zonne, een Lyn reghthoekig op de zienlyke Maans weg KR getrokken, als AO. zoo is het punt O de zienlyke Samenstand, of grootfte verduistering van onzen Aardkloot. De zienlyke Maan in O. maar waarlyk in C; zynde te Amsterdam 's avonds ten 6 uren 49 minut. 4 sec. De Grootheit is door ware Reekening bevonden 10 duym over de Noordzyde verduistert, zoo dat de Zuidkant van de Zonne maar 2 duim licht behoud, als uit de Afbeelding blykt.

Het Quadrant van de zienlyke breedte AO. getrokken van het Quadrant van de forma der halve Midlyn van Zon en Maan, als AC. resect het Quad: OC. nyt welk de wortel getrokken, en in tyd gereduceert, zoo vind men het begin der Verduistering in t punt C; als wanneer de Randen van ☉ en ☾ malander schynbaarlyk in 2 raaken; maar de ware ☾ in ☉ zynde, het ware begin 's avonds te 5 uren 51 m. 56 sec.

Op gelyke wyze vind men het Einde in D. om dat OD gelyk OC is, als wanneer de Randen van ☉: en ☾ malander schynbaarlyk raken in h, zulks vind men 's avonds te 7 uren 42 m. 51 secund: als wanneer de schynbare Maan in D, en de waare ☾ in g is.

Tot gemak der Liefhebbers zal ik door Meetkunde een manier aanwyzen, om den Tyd te vinden, wanneer de Gechoorende Zon waterpas faat; als mede in een Lootlyn.

Trekt nyt het Centrum van de Zon een Lyn door de zienlyke Maans weg, evenwydig met den Topboog, als A v, zoo zal de Gechoorende Zon (als blykt) ten 6 uren 59 m. 17 sec. waterpas faan, gelyk het Rond A vertoont.

Om de Hoorsens der Zon lootregt te vinden, zoo trekt van de lyn v. A. een Linie op den zienlyken Maans weg, die in A een rechte hoek maakt; van daar evenwydig met de Topboog getrokken, zoo zal men in de in uren afgedeelde ware Maans weg, de tyd kunnen vinden, als alhier, van 3 in 3. 6 uren 58 m. 15 sec. 't welk door Reekening hebbe bevonden.

En alzo zal na deze ware Rekening de verduister. te Amsterdam zyn begin neemen 's avonds ten 5 uren 51 m. 56 sec. De Zonne half verduistert ten 6 uren 22 m. 38 sec. De Hoorsens van de Zon lootregt Fig. A. 6 uren 38 m. 15 sec. 't midden der Eclips vert. zig als Fig. B. ten 6 uren 49 m. 41 f. De Hoorsens der Zon waterpas, Fig. C. ten 6 uren 59 m. 17 f. De Zon nog half verduistert Fig. D. ten 7 uren 15 m. 13 f. Het einde in D. Fig. I. ten 7 uren 42 m. 51 f. En de Zon gaat onder ten 7 uren 43 m.

Zo dat na deze myne Rekening het einde van de Eclips correct met de Zons ondergang komt, het welk een zeer merkwaardige zaak is. Verzoeker alle Liefhebbers die tyd en gelegentheid hebben, om deze merkwaardige Zonsverduistering waar te neemen, om dezeve eens tegen deefe myne Rekening te houden; ik twyfel niet, of zy zullen bevinden dat het na genoeg met de ware tyd overeenkomt: alzo de Tafels van den Heere La Hire tegenwoordig voor de netste gehouden worden, gelyk het by vercheidene waarnemingen te Parys en elders is gebleeken, niet alleen in de Verduistering van de Zon en Maan, maar ook aan de verdekkinge der Valte Sterren en Dwaalders.

Emden den 6. Maart 1733. OED. W. SYMON PANSER, Leermeester der Wiskunst en Navigatie.